



**USAID**  
NGA POPULLI AMERIKAN  
OD AMERIČKOG NARODA

DEMOKRATSKI  
INSTITUT  
KOSOVA



TRANSPARENCY  
INTERNATIONAL  
KOSOVA

# IZVEŠTAJ O NADGLEĐANJU NABAVKE

**Za opštine Prizren, Suva Reka, Uroševac, Lipljan,  
Podujevo i Istok**

April 2020.



TRANSPARENTNOST  
I PROTIV KORUPCIJA



# **IZVEŠTAJ O NADGLEDANJU NABAVKE**

**Za opštine Prizren, Suva Reka, Uroševac, Lipljan,  
Podujevo i Istok**

April 2020

AUTORSKO PRAVO © 2020. Demokratski Institut Kosova (DIK).

Sva prava zadržava Demokratski institut Kosova. Nijedan deo ove publikacije ne sme se reproducovati ili prenositi u bilo kojem obliku ili na bilo koji način, elektronskim ili mehaničkim putem, uključujući fotokopiranje, snimanje ili bilo koji drugi sistem za čuvanje i preuzimanje informacija bez pismenog odobrenja izdavača. Publikacija se može reproducirati ili prenositi samo u nekomercijalne svrhe. Kad god i svakog ko koristi citate ili razne materijale ove publikacije dužan je da jasno navede izvor iz kojeg je preuzeo te citate ili materijale kojih se koriste.

Za bilo koju procenu, primedbu, kritiku ili sugestiju, molimo vas da nas kontaktirate na sledeći način:

Adresa: Ul. Bajram Komendi, br. 45, 10 000, Priština, Kosovo

Adresa: Ul. Bajrami Kelme  
Tel.: +383 (0) 38 248 038

E-mail: info@kdi-kosova.org

E-mail: [imiu@kdi-kosova.org](mailto:imiu@kdi-kosova.org)

**Autor:** Diana Matsumi Knoepfli

**Pomoćnici u istraživanju:** Abedin Imam, Bekim Krasniki, Errolina Merina i Shpend Sopa

Pomochci u istraživanju  
Izgled i dizajn: Envision

Ovu publikaciju priredio je Kosovski demokratski institut - Transparency International Kosovo i podržao USAID kroz aktivnost „Transparentne, efektivne i odgovorne opštine (USAID TEAM).” Stavovi koji su ovde izneti su mišljenja autora i ne odražavaju nužno stavove Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID) ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

Digitized by srujanika@gmail.com

# PREGLED SADRŽAJA

<b>PREGLED SADRŽAJA .....</b>	<b>6</b>
<b>LISTA SKRAĆENICA: .....</b>	<b>7</b>
<b>KLJUČNI NALAZI .....</b>	<b>8</b>
<b>METODOLOGIJA .....</b>	<b>10</b>
<b>ANALIZA TENDERA .....</b>	<b>12</b>
OPŠTINA PRIZREN .....	12
Tender za izgradnju putne infrastrukture u selu Gjonaj u Prizrenu .....	12
Tender za snabdevanje šljunkom za neasfaltirane puteve u opštini Prizren .....	13
OPŠTINA SUVA REKA .....	15
Tender za izgradnju lokalnih puteva u opštini Suva Reka .....	15
Tender za održavanje i čišćenje grada u opštini Suva Reka .....	17
OPŠTINA UROŠEVAC .....	18
Tender za asfaltiranje sporednih puteva u selu Tern u opštini Uroševac .....	19
Tender za osiguranje objekata u zgradi opštine i ostalim objektima koji rade pod opština Uroševac .....	20
OPŠTINA LJIPJAN .....	22
Tender za asfaltiranje puta od Gornje Gadime do Glavice u opštini Lipljan .....	23
Tender za fizičko obezbeđenje objekata u opštinskim institucijama, upravnim zgradama, Centru za socijalni rad, gradskoj arhivi, Domu kulture i Domu zajednica u opštini Lipljan .....	24
OPŠTINA PODUJEVO .....	30
Tender za asfaltiranje puteva u selima Šajkovac, Batlava, Svečlja, Balovce, Ladovac, Livadica i Surkiš u opštini Podujevo .....	30
Tender za izgradnju plastenika za poljoprivrednike u opštini Podujevo .....	32
OPŠTINA ISTOK .....	33
Tender za izgradnju puteva puteva Hul Huli (Donji Istok), put Brahim Salihu, put Tomoc Kovrage i asfaltiranje puta u naselju Dekaj (Donji Istok) u opštini Istok .....	33
Tender za održavanje lokalnih puteva četvrtog reda u opštini Istok .....	35
<b>ZAKLJUČAK .....</b>	<b>36</b>
<b>PREPORUKE .....</b>	<b>38</b>

# **LISTA SKRAĆENICA:**

**EO** - Ekonomoski Operator

**UA** - Ugovorni autoritet

## **TD** - Tenderski dosije

EV - Ekovizioni

**ISDY** - Institut za održivost i razvoj mlađih

KDI - Demokratski Institut Kosova

**SO** - Skupština opštine

**RKJN** - Regulatorna komisija za javne nabavke

**ZJN** - Zakon o javnim nabavkama

**NVO** - Nevladina organizacija

**TRN** Tele za razmatranje nabavki

**POS IN** Pravila i operativne smernice za javno nabavko

**SV** Syri i Visionen

**YΛΗΡ** Asocijacija mladih za liudsko prava

# UVOD

Javne nabavke, kao aktivnost kroz koju se troši 40% budžeta Kosova, nastavlja da bude, među sektorima javne uprave, o kojem se najviše govorи. Kroz ovaj proces nabavljaju se dobara, usluge i radovi od strane vlade i javnih preduzeća. Brojne informacije i izveštaji o zloupotrebi i lošem upravljanju javnim sredstvima čine ovo pitanje osetljivijem kako prema javnosti, tako i za vladajuće strukture zemlje i zajednicu donatora. To je dovelo do toga da se ovaj sektor naročito na centralnom nivou, bude dosta nadgledan, a to je rezultiralo lošijim nadgledanjem na lokalnom nivou.

U nastavku, zbog složenosti aktivnosti, koja je usko povezana sa neprestano promenljivim ekonomskim okruženjem na Kosovu, politike vođene različitim zakonima na domaćem, evropskom i globalnom nivou dovele su do toga da ovaj sektor na sebe nosi veliki pritisak ka poboljšanju postojećih praksi.

Tokom 2019. sa ciljem nadgledanja ovog procesa, da se proceni nivo usklađenosti sa zakonodavstvom u procesu raspisivanja opštinskih tendera, 12 tendera koje su raspisane opštine Prizren, Suva Reka, Uroševac, Lipljan, Podujevo i Istok nadgledala je Koalicija nevladinih organizacija (NVO), koja se sastoji od Asocijacije mladih za Ljudska prava (YAHR), Institut za održivost i razvoj mladih (ISDY), Syri i Vizionit, Ekovizioni (EV) i Demokratski Institut Kosova (KDI). Sledeći izveštaj predstavlja nalaze iz tenderskog postupka u ovih šest opština, sa fokusom na njihovo usklađivanje sa relevantnim zakonom i dobrim praksama u ovom procesu.

# KLJUČNI NALAZI

- 1** Pravila i operativne smernice za javne nabavke ne pružaju dovoljno uputstva u vezi sa ispunjavanjem člana 65. ZJN, prema kojem ponuđači treba da podnesu dve potvrde, koje su izdala dva različita suda i koji takođe tretiraju dva različita pitanja. U nedostatku ovih uputstava<sup>1</sup>, kompanije su donele samo potvrde o zahtevima u vezi sa stečajem<sup>2</sup>, ali ne i potvrde koje izjavljuju da je ekonomskog operatera, bilo kojeg izvršnog direktora, rukovodioca ili direktora u proteklih deset godina nadležni sud proglašio krivim o počinjenom krivičnom ili civilnom delu uključujući koruptivne prakse, pranje novca, davanje mita, podmićivanja ili slične aktivnosti.

**2** Istraživanjem je utvrđeno da postoji sukob između Zakona o javnim nabavkama (član 108/A) i Pravila i operativnih smernica za javne nabavke (član 43).

### **Član 108/A ZJN predviđa:**

## Preliminarno rešavanje sporova

- 3** Zahtev za reviziju mora biti dostavljen ugovornom autoritetu, poštom ili na bilo koji drugi način komunikacije dozvoljen zakonom, u sledećim rokovima:

**3.2** ako se navodna povreda odnosi na odluku o dodeli ugovora ili konkursa za dizajn, u roku od pet (5) dana od dana obaveštenja OBAVEŠTENJE O DODELI UGOVORA ili obaveštenje o rezultatima konkursa za dizajn se šalju podnosiocu žalbe.

Prema članu 43 POSJN, ovaj rok počinje da teče od dana objavljivanja obrasca B58 - Obaveštenje o odluci Ugovornog autoriteta.

- 3** U nedostatak odgovarajućih smernica od RKJN-a u vezi sa tenderima za usluge, odnosno kako rešiti u Predmeru tenderskog dosjeda obaveze iz zakona o radu, kao i administrativne troškove, logistiku i dobit, opština Uroševac je primila ponudu od 224 evra za svakog radnika kome će biti isplaćen bruto iznos od 270 evra, bez definisanja šta će biti pokriveno tim iznosom, dok je opština Lipljan primila ponudu koja je pokrivala samo plate radnika, i nije ispunila nijednu obavezu iz zakona o radu, niti prateće (indirek-

<sup>1</sup> Član 65. podobnost kandidata ili ponuđača, stav 3. dokazi da nisu kažnjeni za krivična dela (u nadležnosti Osnovnog suda, odeljenje za teška krivična dela) i stav 4 o stečaju (osnovni sud u Prištini, odeljenje za ekonomска pitanja).

2 Izdato od strane Osnovnog suda u Prištini, Odeljenje za ekonomski pitanja.



tne) troškove koji se odnose na predmetnu uslugu. Pored toga, na ovom opštinskom tenderu, Lipljan je napravio aritmetičke greške u proračunu potrebnog osoblja za ponuđene sate, kojom prilikom u ovom opštinskom tenderu primećena je razlika od **360** sati manje na ovom zadnjem. Shodno tome, opština bi bila izložena riziku da ostane bez usluga, ili da se ugovorna kompanija uvlači u obaveze koje nisu pokrivene vrednošću ugovora.

**4** Takođe, u nedostatku standardizovanih zahteva za kategorije javnih nabavki, opština Podujevo na tenderu za asfaltiranje puteva u Sajkovce, i Batlavi, Sfećlji, Balofcu, Livadice, Ladovce i Surkiš u opštini Podujevo nije definisalo potreban kapacitet mašina za sprovođenje ugovora, rizikujući da će ugovor biti dodeljen kompanijama koje nisu imale dovoljne kapacitete, odnosno rizikujući i kvalitet i predviđeni vremenski okvir radova.

**5** U opštini Uroševac, zbog nedostatka odgovarajućeg istraživanja tržišta, vrednost ugovora za izgradnju puteva u Ternu dodeljenog 2017. bila je 30,86% niža od procenjene vrednosti. Pored toga, neki putevi koje je trebalo asfaltirati ostali su van ugovora. Opština je u 2019. godini potpisala dodatni aneks ugovora koji košta oko 8,9% osnovne vrednosti ugovora. Da je opština sprovedla istraživanje tržišta i izvršila detaljnu procenu potreba, ovaj aneks ugovora mogao bi biti smešten u okviru iznosa koji je ostao između predviđene i vrednosti i vrednosti ugovora.

**6** U tenderu za snabdevanje šljunkom u opštini Prizren utvrđeni su različiti problemi. Budžetom predviđena vrednost ove usluge bila je 250.000,00 EVRA. Međutim, u planiranju nabavke opština je povećala ovu vrednost na 1,5 miliona evra, kojim iznosom je objavljeno obaveštenje 36-mesečnog okvirnog ugovora. U poređenju sa istim tenderima objavljenim u

opštinama Priština, Uroševac i Gnjilane, opština je u tenderski dosije uvrstila kriterijume koji se ne poklapaju sa dosijeima u gore pomenutim opština. Ovi kriterijumi su (1) veliki broj radnika (najmanje 20 zaposlenih različitih profila neophodnih za izvršenje ugovora) koji će angažovati sezonske radnike za građevinske radove, (2) dva ultra grader-a srednje tonaže i (3) jedan veliki tonažni valjak (10+ tona).

**7** Skoro za jednu deceniju, ugovor o čišćenju i održavanju puteva u opštini Suva Reka sprovodi regionalna kompanija „Ekoregjioni“. Nakon razgovora sa ekonomskim operaterima koji su preuzeли tenderski dosije, ali se nisu prijavili, vrednost ovih usluga izuzetno je niska da se ulaže u mašine potrebne za sprovođenje ugovora, stoga i ne predstavlja interes za tenderisanje.



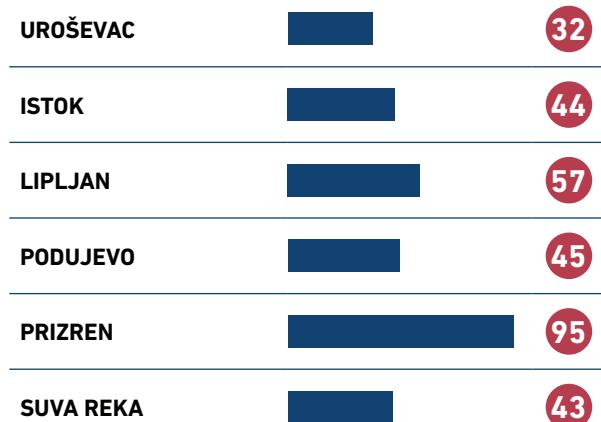
# METODOLOGIJA

Da bi pružili tačan prikaz učinka opština, KDI i njeni partneri sproveli su detaljno ispitivanje zakonodavstva o javnim nabavkama na Kosovu. Pošto je ovaj projekat fokusiran na dve glavne aktivnosti (obuka lokalnih OCD i praćenje planiranja opštinskog budžeta), KDI je preuzeo nekoliko akcija u cilju uspostavljanja najboljih sredstava kako bi predstavio fer odraz opštinskog učinka. KDI je pružio detaljnu obuku članovima konzorcijuma o planiranju nabavki, kao i stalnoj obuci tokom procesa praćenja. Što se tiče izbora tendera koji će se nadgledati, članovi konzorcijuma koristili su različite izvore kao što su mediji, žalbe građana objavljene na društvenim mrežama i komunicirane putem lokalnih medija, žalbe PRB-u i konsultacije sa članovima civilnog društva. Lokalne OCD zatim su se angažovale u konsultacijama sa opštinskim rukovodstvom i kancelarijama za nabavke u opštinama Prizren, Suva Reka, Uroševac, Lipljan, Podujevo i Istok u vezi sa postupcima i radnjama koje su preuzete u vezi sa odabranim tenderima.

Rezultati ovog izveštaja detaljno opisuju učinak opština u skladu sa zakonskim zahtevima i stvarnim potrebama opština, analizirajući dva tendera po opštini, a oba su raspisana u periodu januar - jun 2019. godine.

**Ukratko, ovo istraživanje je uključivalo prikupljanje i analizu podataka na sledeći način:**

- Praćenje 194 Obaveštenja o ugovorima<sup>3</sup> koje su opštine objavile u periodu januar-juni 2019. godine



- Analiza šest planiranja nabavki<sup>4</sup> za 2019. godinu
- Analiza 220 odluka TRN-a<sup>5</sup> koje se tiču tendera u šest opština za period 2018-2019 ;
- Analiza 12 tenderskih dosjea<sup>6</sup>

<sup>3</sup> **Objašnjenje:** Kada ugovorni autoritet namerava da sproveđe aktivnosti nabavke koristeći otvoreni, ograničen postupak, kancelarija za nabavke će pripremiti Obaveštenje o ugovoru bez obzira na vrstu tendera ili njegovu vrednost. To je inače poznato kao poziv na tender.

<sup>4</sup> **Objašnjenje:** Planiranje nabavki je prvi korak i proces koji preduzimaju ugovorni autoriteti da planiraju aktivnosti u periodu od 12 meseci.

<sup>5</sup> **Objašnjenje:** Odluke o PRB-u su odluke koje donosi telo za razmatranje nabavki, inače poznato kao Tenderski sud, o tvrdnjama o nepravilnostima u procesu, koje su podnеле zainteresovane strane.

<sup>6</sup> **Objašnjenje:** Tenderski dosje službeni je dokument pripremljen od strane ugovornih autoriteta za sve pozive na tender, osim za kupovinu minimalne vrednosti, i definiše obim posta i uslove koje moraju ispuniti ponuđači za tu aktivnost nabavke.

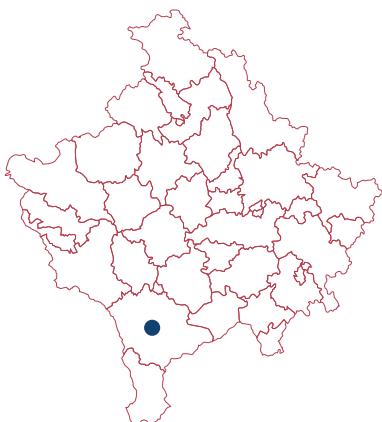
- Analiza 12 izveštaja o evaluaciji tendera i relevantnih dokumenata, uključujući obaveštenja o odlukama ugovornih autoriteta;
  - Analiza 68 ponuda kao odgovor na 12 obaveštenja o ugovoru

OPŠTINA	TENDER 1	TENDER 2	UKUPNO
UROŠEVAC	1	2	3
ISTOK	4	4	8
LIPLJAN	3	7	10
PODUJEVO	10	5	15
PRIZREN	10	6	16
SUVA REKA	15	1	16

- Šest sastanaka sa službenicima za nabavku u šest opština;
  - Analiza tri tendera u opštinama Priština, Uroševac i Gnjilane za komparativne svrhe;
  - Konsultacije sa OCD, novinarima i preko 40 medijskih priloga;
  - 18 konsultacija sa ekonomskim operatorima koji učestuju u odabranim tenderskim procedurama.

# **ANALIZA TENDERAS:**

# OPŠTINA PRIZREN



Analizirana su dva tendera koja su sprovedena preko opštine Prizren. Među uslovima za učešće navedenima u oba tender-ska dosjeda, opština je zahtevala da se podnese dokument koji je izdao Sud kao dokaz ispunjavanja uslova podobnosti prema Zakonu o javnim nabavkama.<sup>7</sup> Ovaj dokument je bio potreban da pruži dokaze da preduzeće nije u postupku stečaja ili da njegovi vlasnici niti njegovi rukovodioци nisu proglašeni kriv-im za prevaru od strane nadležnog suda. Koalicija je utvrdila

da Pravila i operativne smernice za javne nabavke ne daju dovoljno smernica o poštovanju člana 65. ZJN. Adekvatne smernice koje se tiču ovih zahteva bi obezbedile da ponuđači treba da predlože dve potvrde, izdate od strane dva različita suda, a koje se takođe bave sa dva različita pitanja.

U nedostatku takvih uputstava<sup>8</sup>, kompanije koje su odgovorile na ponudu donele su potvrde o detaljima u vezi sa stečajem<sup>9</sup>, ali ne i potvrde da li je ekonomski operater, uključujući bilo kojeg izvršnog direktora, rukovodioca ili direktora, utvrđen da je počinio krivično ili civilno delo u poslednjih deset godina, uključujući koruptivne prakse, pranje novca, davanje mita, podmićivanj ili bilo koje slične aktivnosti od strane nadležnog suda.

Primetan izazov sa kojim se koalicija susrela tokom analize ovih tendera je ta što opština ne prihvata nijednu prijavu putem e-maila. Dokumenti moraju biti poslati i primljeni u pismenoj formi.

<sup>7</sup> Zakon br. 04/L-042 o javnim nabavkama u Republici Kosovo, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-237, Zakonom br. 05/L-068 i Zakonom br. 05/L-092; Član 65. podobnost kandidata ili ponuđača.

<sup>8</sup> Član 65. podobnosc kandidata ili ponuđača, stav 3 dokaza o jasnoj krivičnoj evidenciji (u nadležnosti Osnovnog suda, odjeljenje za teška krivična dela) i stav 4 o stečaju (osnovni sud u Prištini, odjeljenje za privredna pitanja).

9 Izdao Osnovni sud u Prištini, Odeljenje za ekonomski pitanja



Proračunski troškovi za isporuku šljunka za neasfaltirane puteve u opštini Prizren bili su 250.000,00 EUR za jednu godinu. Međutim, u planiranju nabavki, opština je povećala taj trošak na 1,5 miliona evra, što je povećanje od 100% u periodu od tri godine.

## Tender za izgradnju putne infrastrukture u selu Gjonaj u Prizrenu<sup>10</sup>

Procenjena vrednost ovog tendera bila je 250.000,00 EVRA, sa trajanjem ugovora i rokom za završetak radova koji je postavljen na 200 dana. Opština Prizren raspisala je tender za izgradnju putne infrastrukture u selu Gjonaj 22. oktobra 2018. godine<sup>11</sup>. Ovaj tender srednje vrednosti bio je otvoren za prijavu samo 15 dana<sup>12</sup>, vremenski okvir koji ne ispunjava zakonske zahteve Zakona o javnim nabavkama, a koji kaže da prijavljivanje mora biti otvoreno najmanje 20 dana<sup>13</sup>.

Tender je dodeljen Kompaniji koja se smatra odgovornom po najnižoj ceni „G Project SHPK“ iz Prizrena, a ponuda je iznosila 217.133.24 EVRA.

Za ovaj tender se prijavilo 10 kompanija, a pet ih je proglašeno neodgovornim. Nije bilo žalbi podnetih ugovornom autoritetu ili telu za razmatranje nabavki u vezi sa odlukom koju je donela komisija. Opština je tada potpisala

<sup>14</sup> ugovor samo dan nakon obaveštenja o dodeli ugovora.

U pogledu dobre prakse, primećeno je da opština na ovom tenderu nije koristila diskriminatore kriterijume, koji mogu našteti konkurenčiji. Što se tiče nadzora nad

radovima, opština je uključila kriterijume da Preduzeće mora imati diplomiranog inženjera arhitekture sa najmanje pet godina radnog iskustva.

## Tender za snabdevanje šljunkom za neasfaltirane puteve u opštini Prizren<sup>15</sup>

Predviđeni troškovi ove usluge za opštinu bili su 250.000,00 EVRA. Međutim, u prognozi nabavke opština je povećala taj trošak na 1,5 miliona evra, što je bila vrednost tendera koji je obuhvaćen objavom okvirnog ugovora za 36 meseci.

10 622-18-8161-5-2-1

11 Datum objavljivanja e-nabavke bio je 29. oktobar 2018, dok je datum pripreme tenderskog dosjea bio 22. oktobar 2018, odnosno 7 dana ranije

12 Rok za prijem ponuda do 13. novembra 2018

13 Zакон бр. 04/L-042 о јавним набавкама у Републици Косово, изменjen i допунjen Законом бр. 04/L-237, Законом бр. 05/L-068 i Законом бр. 05/L-092; Члан 44. - Општа правила за утврђивање временског ограничења за пријем понуда или захтева за учешће; stav 2: У набавци користећи отворене процедуре, уговорни авторитет одредиће рок за пријем тендера који је: (2.2) ако је дотични уговор јавни уговор велике вредности, не мање од двадесет (20) дана

14 Opština se nije pridržavala zakonskog roka od 5 dana od obaveštenja o dodeli ugovora do dana potpisivanja ugovora, u slučaju pritužbi zainteresovanih strana (Član 108/A ZJN)

15 622-19-1256-1-1-1.

Opština Prizren je 25. februara 2019. godine objavila tender za isporuku šljunka za neasfaltirane puteve opštine<sup>16</sup>. Ovaj tender velike vrednosti bio je otvoren za prijavljivanje kompanija 40 dana<sup>17</sup> u skladu sa zakonskim zahtevima iz Zakona o javnim nabavkama<sup>18</sup>.

Da bi se utvrdilo da li su neki kriterijumi koji se mogu smatrati preferencijalnim uključeni u tenderski dosije, razmotrena su još tri javna ugovora<sup>19</sup> koja su uključivala radove slične prirode koja su se odvijala u gradovima približne veličine. Posle ovog uporednog pregleda, utvrđena su tri kriterijuma koja su bila uključena u tender u Prizrenu, ali su nedostajala na tenderima u drugim gradovima: (1) veliki broj radnika (najmanje 20 zaposlenih različitih profila neophodnih za izvršenje ugovora) računajući angažovanje sezonskih radnika za građevinske radove, (2) dva ultragredera srednje tonaže i (3) jedan veliki tonažni valjak (10+ tona). Opština je prvo bitno zahtevala da EO imaju vlasništvo nad sporazumima o saradnji ili sporazumima o saradnji sa kamenolomima na udaljenosti koja nije veća od 15 km od grada Prizrena, međutim, ispravka tenderskog dosjea izdata 25. aprila 2019. je uklonila ovaj zahtev.

Šest kompanija prijavilo se na ovaj tender, a opština Prizren je dodelila ugovor kompaniji „EVRAOVIA“ LLC iz Prizrena, koji su podneli ponudu u iznosu od 20,05 evra po jedinici. Nakon ove dodele usledile su žalbe diskvalifikovanih operatora. Datuma 3. juna 2019. tender je obustavljen nakon žalbi dva ekonomski operatera sa najjeftinijim ponudama. Posle odgovora Opštine Prizren<sup>20</sup> da je odluka ostala ista i posle zahteva za ponovno razmatranje, obe strane su podnеле žalbe<sup>21</sup> protiv odluke opštine Prizren kod Tela za razmatranje nabavki. Nakon pregleda predmetnog stručnjaka, TRN je donelo odluku<sup>22</sup> delimično u korist podnosioca žalbe i tražilo je da opština otkaže odluku o dodeli ugovora<sup>23</sup>, i vrati stvar na ponovnu procenu. Međutim, čak i nakon ponovne procene, odluke opštine<sup>24</sup> što se tiče dveju strana koje su se žalile ostale su iste.

16 Datum objavljivanja e-nabavke bio je 21. marta 2019. godine, dok je datum pripreme tenderskog dosjera bio 18. mart 2019., odnosno 3 dana ranije.

17 Rok za prijem ponuda do 30. aprila 2019.

18 Zakon br. 04/L-042 o javnim nabavkama u Republici Kosovo, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-237, Zakonom br. 05/L-068 i Zakonom br. 05/L-092; Član 44. - Opšta pravila za utvrđivanje vremenskog ograničenja za prijem ponuda ili zahteva za učešće; stav 2: U nabavci koristeći otvorene procedure, ugovorni autoritet odredće rok za prijem tendera koji je: (2.2) ako je dotični ugovor javni ugovor velike vrednosti, ne manje od dvadeset (20) dana.

19 Uroševac: 656-19-6368-5-2-1; Đakovica: 632-19-601-5-2-1 i (3) Priština: 616-18-8757-5-2-1

20 Dana 6. juna 2019. godine poslat je odgovor dvojici podnositaca žalbe

21 Žalba „Renuel Tahiti“ LLC od 13. juna 2019., protokol br. 307/19 i žalba „G SOLUTIONS LLC; G-PROJECT LLC; JOOS & KRASNIKI - BAZE LLC“, od 17. juna 2019. godine, protokol br. 321/19.

22 Odluka o TRN-u od 14. avgusta 2019. godine, protokol br. 307, 321/19

23 Od 23. oktobra 2019. godine, Opština u e-nabavci nije objavila Obaveštenje o dodeli ugovora.

24 Odluka od 8. oktobra 2019. prema kompanija „Renelual Tahiti“ i Odluka od 9. oktobra 2019. u pitanju koju je donelo „G SOLUTIONS LLC; G-PROJECT LLC; JOOS & KRASNIKI - BAZE LLC“

# OPŠTINA SUVA REKA



Analizirana su dva tendera koja su obuhvatala opštinu Suva Reka: jedan koji se odnosi na izgradnju lokalnih puteva u selima Blace, Bukoš, Grejkovac, Reštan, Studenćan i Samadradže i drugi koji se odnosi na čišćenje i održavanje u gradu Suva Reka. Kao i u prethodnoj opštini, u oba tenderska dosjeva, opština Suva Reka zahtevala je da se samo jedan dokument koji je izdao Sud mora podneti kao dokaz ispunjavanja uslova podobnosti utvrđenih u Zakonu o javnim nabavkama<sup>25</sup> što dokazuje da kompanija nije u postupku stečaja ili da njegovi vlasnici niti njegovi rukovodioci nisu proglašeni krivim za prevaru od strane nadležnog suda. Konzorcijum je utvrdio da Pravila i operativne smernice za javne nabavke ne daju dovoljne smernice o poštovanju člana 65. ZJN, pod uslovom da ponuđaći

moraju da podnesu dve potvrde, izdate od strane dva različita suda, a koji se odnosi na dva različita zahteva. U nedostatku takvih uputstava<sup>26</sup>, kompanije su donele samo potvrde o potraživanjima u vezi sa stečajem<sup>27</sup> i nisu do stavile potvrde u kojima se detaljno navodi da li je ekonomski operater, bilo koji izvršni direktor, rukovodilac ili direktor iste, nadležni sud proglašio krivim da je počinio krivično ili civilno delo koje uključuje koruptivne prakse, pranje novca, davanje mita, podmićivanja ili bilo koje slične aktivnosti u poslednjih deset godina.

Primećen je jedan pozitivan primer koji se odnosi na poštovanje zakonskih rokova za objavljivanje i procenu od strane opštine. Dalje, opština je objavila sve dokumente koji se zahtevaju Zakonom na platformi za e-nabavke i omogućila pristup svim dokumentima, poštujući rokove utvrđene u zakonu. Pored toga, oba tenderska postupka su sprovedena bez ikakvih žalbi zainteresovanih strana.

## Tender za izgradnju lokalnih puteva u opštini Suya Reka<sup>28</sup>

Ovaj tender je podeljen na šest delova i odnosi se na izgradnju sekundarnih puteva u selima Blace, Bukoš, Grevjkovce, Reštan, Studenkan i Samadradže u opštini Suva Reka.

25 Zakon br. 04/L-042 o javnim nabavkama u Republici Kosovo, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-237, Zakonom br. 05/L-068 i Zakonom br. 05/L-092; Član 65. podobnost kandidata ili ponuđača

26 Član 65. podobnost kandidata ili ponuđača, stav 3. dokaz da nisu kažnjeni za krivična dela (u nadležnosti Osnovnog suda, odeljenje za teška krivična dela) i stav 4 o stečaju (osnovni sud u Prištini, odeljenje za ekonomska pitanja).

27 Izdato od strane Osnovnog suda u Prištini, Odeljenje za ekonomski pitanja

28 624-19-802-5-2-1

**BR. DELA**      **OPIS**

---

**LOT 1** Izgradnja puta Syle Duhla, Sadri Guraziu, Vojska Kosova i drugih puteva u Blace-u.

---

**LOT 2** Izgradnja puta Murat Prena, Kadojt, Baki Izlami i lokalnih puteva u Bukošu

---

**LOT 3** Izgradnja lokalnih puteva u Grejkocu - Perparimi, Liman Brahimi, Haxhi Isufi, Shaban Azmoni, Jakup Kurtishaj, Ali Shaqiri, Jemin Zekiri, Brahe Zekiri, Smajl Hyseni

---

**LOT 4** Izgradnja lokalnih puteva u Reštanu - Rifat Krasniqi, segment Mehmet Bytyçi, Mlin, Milaim Gashi, Kryezeve, Kadri i Selman Morina, itd.

---

**LOT 5** Izgradnja puta Tumat e Gurres, Kosova, Shkiptari, Rrethojat, arat Arari, Drini i lokalnih puteva u Studenčanu

---

**LOT 6** Izgradnja lokalnih puteva u selu Samadradže, Qershija e Cufes, putni pravac Avni Hoda, Jeton Kabashi, Skopje i Pojatiše, itd.

Prema budžetu 2019. godine, cena ovog tendera procenjena je na 335,000.00 EVRA<sup>29</sup>, sa rokom od 60 dana za završetak radova. Pod uslovima utvrđenim u dosijeu tendera, svakom ekonomskom operateru može biti dodeljen samo jedan od lotova na ovom tenderu, pod uslovom da pruža odgovornu poudarajući sa najnižom cenom.

Za potrebe analize tenderskog postupka, istraživači su odabrali Lot 1, čija je procenjena vrednost 73,000.00 EVRA. Tender je bio otvoren 22 dana nakon objavlјivanja na platformi e-Nabavke<sup>30</sup>, što pokazuje da je opština poštovala

zakonske zahteve da se javni konkursi za srednje vrednosti objavljaju najmanje 20 dana<sup>31</sup>. Nadalje, opština je dokazala dobro upravljanje vremenom, poštujući rokove za pripremu tenderskog dosjeda i njegovo objavljivanje na platformi e-nabavke<sup>32</sup>, bez skraćivanja roka za prijem ponuda.

Posebna finansijska sposobnost za ekonomskog operatera bila je još jedan zahtev koji je obuhvaćen tenderom. Za Lot 1, opština je tražila dokaze da je kompanija ostvarila promet od najmanje 140 000,00 EVRA.

29 Zakon br. 06/L-133 o budžetskim izdvajanjima za budžet Republike Kosova za 2019. godinu: Blace – 73.000 EVRA, Bukos – 37.000 EVRA, Grejkovce – 62.000 EVRA, Restan – 37.000 EVRA, Studencan – 56.000 EVRA, Samadradže – 70.000 EVRA

30 Datum objavljivanja e-nabavke 04. mart 2019

31 Zakon br. 04/L-042 o javnim nabavkama u Republici Kosovo, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-237, Zakonom br. 05/L-068 i Zakonom br. 05/L-092; Član 44. - Opšta pravila za utvrđivanje vremenskog ograničenja za prijem ponuda ili zahteva za učešće; stav 2: U nabavci koristeći otvorene procedure, ugovorni autoritet određice rok za prijem tendera koji je: (2.2) ako je dotični ugovor javni ugovor velike vrednosti, ne manje od dvadeset (20) dana.

32 Tenderski dosije je pripremljen 28. februara 2019. godine, a na e-nabavka objavljena je 4. marta 2019. godine.

ANSWER: The answer is **10**. The first 10 digits of  $\pi$  are 3.1415926535.

Tender je dodeljen odgovornoj kompaniji sa najnižom cenom, „NPT.. Bamirs“ iz Suva Reke, sa ponudom od 59.351,00 EVRA.

Na ovaj tender prijavilo se 15 kompanija, a tri kompanije su ocenjene „neodgovornim“. Nije bilo nijedne žalbe ni kod ugovornog autoriteta ni kod tela za razmatranje nabavki u vezi sa procenom od strane Komisije. Opština je potpisala ugovor osam dana nakon objavlјivanja Obaveštenja o do-deli ugovora, što ukazuje na dobru praksu u primeni zahteva utvrđenih zakonom<sup>33</sup>.

Opština u svojim tehničkim specifikacijama nije koristila nikakve diskriminatore kriterijume koji bi mogli naštetiti konkurenciji, dok je za nadzor nad radovima opština bila specifičnija nego što se zahteva, zahtevajući kvalifikovanog inženjera građevine, smer građevinski ili putna infrastruktura, sa najmanje tri godine radnog iskustva nakon diplomiranja.

Nije bilo pritužbi u vezi sa ovim tenderom, ni u fazi tendera niti u fazi procenjivanja u vezi sa specifičnostima tendera i odluke opštine. Konzorcijum je kontaktirao neke kompanije koje su preuzele dosije kako bi ih pitao zašto se nisu prijavili na tender<sup>36</sup>. Primljeni odgovori bili su gotovo identični: Ovaj ugovor je dugo sprovodio „Ekoregjioni“, koji poseduje potrebnu mehanizaciju, a investicije potrebne za ulazak na tržište bile su previsoke u poređenju sa vrednošću ugovora. Kao takav, malo je interesovanja za apliciranje na poziv za prijavu.

## Tender za održavanje i čišćenje grada u opštini Suva Reka<sup>34</sup>

Ugovor o održavanju i čišćenju grada u Suvoj Reci već duže vreme sprovodi isti ekonomski operater, Regionalna kompanija "Ekoregjioni". Iako je ovo tender velike vrednosti koji je opštini koštao 145.000,00 EVRA tokom 12 meseci, a Tenderski dosije je preuzet 30 puta, postojala je jedna jedina kompanija koja se prijavila na ovaj poziv. Regionalno preduzeće za upravljanje otpadom „Ekoregjoni“ AD je ponudilo iznos od 136 295,01 EVRA, a Komisija za procenu procenila je da je ta ponuda odgovorna<sup>35</sup>.

33 Opština je ispoštovala zakonski rok od 5 dana od obaveštenja o dodeli ugovora do dana potpisivanja ugovora, u slučaju pritužbi zainteresovanih strana (član 108/A ZJN).

34 624-19-240-2-1-1

35 Izveštaj o proceni od 25. februara 2019. godine.

36 Komunikacije izvršene 6. februara 2020. godine.

# OPŠTINA UROŠEVAC



Analizirana su dva tendera u opštini Uroševac, jedan za asfaltiranje puteva u selu Tern i tender za obezbeđenje u zgradji opštine. Kao i dve gore pomenute opštine, i u oba tenderska dosjema opština Uroševac je zahtevala da se podnese samo jedan dokument koji je Sud izdao kao dokaz ispunjavanja uslova podobnosti prema Zakonu o javnim nabavkama<sup>37</sup> potvrđujući da preuzeće nije u postupku stečaja ili da ni njegovi vlasnici niti njegovi rukovodioци nisu proglašeni krivim za prevaru od strane nadležnog suda. Konzorcijum je utvrdio da Pravila i operativne smernice za javne nabavke ne pružaju dovoljno smernica u pogledu poštivanja člana 65 ZJN, pod uslovom da ponuđači moraju da podnesu dve potvrde, izdate od strane dva različita suda, koje se odvojeno odnose na dva različita zahteva. U nedostatku takvih uputstava<sup>38</sup>, kompanije su donele samo potvrde vezane za zahtev o stečaju<sup>39</sup>, ali ne i dostavljanje potvrde kojom se utvrđuje da li je ekonomskog operatera,

bilo kojeg izvršnog direktora, rukovodioca ili direktora istog nadležni sud proglašio krimim za počinjeno krivično ili civilno delo uključujući korupcijske prakse, pranje novca, davanje mita, podmićivanj ili bilo koje slične aktivnosti u poslednjih deset godina.

Na tenderu za asfaltiranje puteva i sporednih puteva, opština nije pravilno analizirala potrebe na licu mesta, što je dovelo do potrebe da se doda aneks ugovora za radove koji bi mogli biti deo osnovnog ugovora. Pored toga, u ugovoru o obezbeđenju zgrade opštine i drugih objekata koji rade pod opštinom Uroševac, vrednost ugovora bila je preko 30% veća od procenjene vrednosti, što izaziva zabrinutost zbog nedostatka odgovarajućeg istraživanja tržišta.

Primećen je dobar primer u vezi sa brzim odgovorom u rešavanju žalbi ekonomskih operatera, koje je opština uspela da reši u samo jednom danu, a sve žalbe i odluke objavljene su na zvaničnoj veb stranici opštine, kao i na platformi za e-nabavke. Isti pristup primjenjen je i prema zahtevima za pristup dokumentima. Pored brzih odgovora, svi dokumenti su dostavljeni u elektronskom obliku.

<sup>37</sup> Zakon br. 04/L-042 o javnim nabavkama u Republici Kosovo, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-237, Zakonom br. 05/L-068 i Zakonom br. 05/L-092; Član 65. podobnost kandidata ili ponuđača

38 Član 65. podobnost kandidata ili ponuđača, stav 3 dokaz da nisu osuđeni za krivična dela (u nadležnosti Osnovnog suda, odeljenje za teška krivična dela) i stav 4 o stopećaju (osnovni sud u Prištini, odeljenje za ekonomski pitanja)

39 Izdato od strane Osnovnog suda u Prištini. Odjeljenje za ekonomski pitanja

**Što se tiče ugovora o obezbeđenju zgrade opštine i drugih objekata koji rade pod opštinom Uroševac, vrednost ugovora bila je preko 30% veća od procenjene vrednosti, što izaziva zabrinutost zbog nedostatka odgovarajućeg istraživanja tržišta.**

### **Tender za asfaltiranje sporednih puteva u selu Tern u opštini Uroševac<sup>40</sup>**

Tokom prvih šest meseci 2019. godine, opština Uroševac je objavila osam tendera za putnu infrastrukturu, a svi ovi projekti su dvogodišnji i trogodišnji, uključujući ovaj ugovor o asfaltiranju sporednih puteva u selu Tern. U početku je opština za ovaj ugovor iz sopstvenih prihoda za 2017. namenila samo 20.000 EVRA<sup>41</sup>, i 60.000 EVRA za 2018. i 2019. godinu. Međutim, tokom realizacije ugovora, stanovnici su izrazili zabrinutost što nisu svi seoski putevi bili uključeni u ovaj projekat, što je dovelo do toga da je opština izdvojila 20.000 EVRA iz sopstvenih prihoda za 2019. godinu<sup>42</sup> da zadovolji zahtevima.

Opština se pokazala fer u proceni rokova potrebnih za objavljivanje dokumenata vezanih za postupak i ishode žalbi. Ipak, opština nije pravilno analizirala tržišne cene ili procenila potrebe na licu mesta, što je dovelo do potrebe da se doda aneks ugovora za dodatne radove i razlika od preko 30% između procenjene i stvarne vrednosti ugovora.

Za potrebe praćenja jednog od opštinskih tendera koji će se sprovesti tokom 2019. godine, istraživači su odabrali jedan aneks ugovora<sup>43</sup> za izgradnju nekoliko sporednih puteva u selu Tern u Uroševcu. Tender za osnovni ugovor za ovu aktivnost raspisan je 8. maja 2017. godine, a procenjena vrednost je bila 282.363,30 EVRA tokom dvogodišnjeg perioda. Međutim, prema dosijeu tendera, termin za završetak radova označen je kao 70 dana<sup>44</sup>.

Tender je bio otvoren 20 dana od dana objavljivanja na platformi e-Nabavka<sup>45</sup>, što pokazuje da se opština pridržavala zakonskog zahteva za tendere srednje vrednosti za rok od najmanje 20 dana<sup>46</sup>. Opština je dokazala dobro upravljanje vremenom i planiranje da se prilagodi roku, od pripreme tenderskog dosjeda do njegove objave na platformi e-nabavke<sup>47</sup>, bez skraćivanja roka za prijem ponuda .

Na ovaj se tender prijavilo 7 kompanija, a jedna od njih je proglašena za neodgovornu. Nije bilo nijedne žalbe ni kod ugovornog autoriteta ni kod tela za razmatranje nabavki u

40 656-17-1873-5-2-1 i 656-19-4884-5-2-5

41 Zakon br. 05/L-125 o budžetskim izdvajanjima za budžet Republike Kosovo za 2017. godinu

42 Zakon br. 06/L-133 o budžetskim izdvajanjima za budžet Republike Kosovo za 2019. godinu

43 656-19-4884-5-2-5

44 Nakon promene rukovodstva u opštini Uroševac, došlo je i do promene rukovodstva u jedinici za nabavke. Novo rukovodstvo nije pružilo objašnjenje za nepodudarnost u rokovima za završetak radova.

45 Datum objavljivanja e-nabavke 08. maj 2017. godine

46 Zakon br. 04/L-042 o javnim nabavkama u Republici Kosovo, izmenjen i dopunjjen Zakonom br. 04/L-237, Zakonom br. 05/L-068 i Zakonom br. 05/L-092; Član 44. - Opšta pravila za utvrđivanje vremenskog ograničenja za prijem ponuda ili zahteva za učešće; stav 2: U nabavci koristeći otvorene procedure, autoritet za ugovaranje odrediće rok za prijem tendera koji je: (2.2) ako je dotični ugovor javni ugovor velike vrednosti, ne manje od dvadeset (20) dana.

47 Dosije za tendere pripremljeno je 4. maja 2017. i objavljeno na platformi za e-nabavku 8. maja 2017

vezi sa procenom od strane Komisije. Opština je potpisala ugovor osam dana nakon objavljivanja Obaveštenja o do-deli ugovora, u skladu sa zakonom utvrđenim zahtevima<sup>48</sup>

U tehničkim specifikacijama, opština je postavila zahteve za kvalifikovanog inženjera građevine, smer građevinski ili putna infrastruktura i sa najmanje tri godine radnog iskustva nakon diplomiranja. Specifikacije su takođe zahtevale geodeta, ali nije naveden nijedan kapacitet mašina koji bi kompanija trebalo da poseduje za izvođenje radova. Loše tehničke specifikacije koje čak i ne zahtevaju plan primene potrebnih mašina stvaraju rizik za kompanije koje se prijavljuju koje nemaju kapacitet za sprovođenje projekta.

Tender je dodeljen kompaniji sa najnižom cenom, „Eskavatori“ SHPK iz Uroševca, sa ponudom od 195.203,50 EVRA. Razlika između procenjene i stvarne vrednosti ugovora bila je 87.159,80 EVRA (30,86% niža od procenjene), što ukazuje da opština nije sprovela odgovarajuće istraživanje tržišta. Međutim, to nije bio jedini problem planiranja ovog tendera. Nakon početka radova, stanovnici sela Ternagovali su za nekoliko sporednih puteva koji nisu obuhvaćeni ugovorom o asfaltiranju. Shodno tome, 20. maja 2019. godine, izvršna jedinica tražila je da Kancelarija za nabavke doda aneks ugovora kojim će udovoljiti zahtevima stanovnika. Kao odgovor, 11. jula 2019. godine, Kancelarija za nabavku potpisala je aneks ugovora koji koštalo 17.533,25 EVRA (odnosno 8,98% od osnovne vrednosti ugovora) za asfaltiranje sporednog puta „Misini“ i jednog dodatnog sporednog puta. Cena po jedinici koja se koristila prilikom pregovora o ovom ugovoru preuzeta je iz osnovnog ugovora.

## Tender za osiguranje objekata u zgradama opštine i ostalim objektima koji rade pod opštinom Uroševac<sup>49</sup>

U septembru 2018. godine, opština Uroševac je objavila tender<sup>50</sup> za usluge fizičkog obezbeđenja u zgradji opštine i druge objekte koji funkcionišu pod opštinom Uroševac. Procjenjeni trošak ovog ugovora bio je 300.000,00 EVRA tokom perioda od 24 meseca, za 34 zaposlena.

Nakon objavljivanja Obaveštenja o ugovoru, opština je morala dva puta da objavi obaveštenje kako bi ispravila greške u tenderskom dosijeu<sup>51</sup>. Prva korekcija odnosila se na informacije o načinu podnošenja ponuda, jer u originalnom dosijeu nije naveden datum i način prijave. Druga korekcija uvela je dodatne uslove podobnosti, odnosno profesionalnu podobnost, ekonomsku i finansijsku sposobnost i tehničku i profesionalnu sposobnost. Druga ispravka usledila je nakon žalbe kompanije „KS Besa Securiti“ LLC u kojoj se navodi da uslovi koji se postavljaju za profesionalnu podobnost treba izmeniti tako da obuhvataju zahtev koji dokazuje da su ranije pružali slične usluge, putem licenci, izveštaja i fotografija. U svom odgovoru, međutim, opština je naglasila da takav zahtev neće biti uključen, jer bi bila dovoljna osnovna licenca za službe fizičkog obezbeđenja koju je izdalo Ministarstvo unutrašnjih poslova.

Na kraju su se na ovaj tender prijavile dve kompanije. Nakon procene obe ponude, opština je kompaniju „Nazeri 2000“ LLC proglašila „neodgovornom“<sup>52</sup>. Ekonomski operator je tada podneo žalbu Opštini<sup>53</sup>. Dan kasnije, opština je odbila žalbu<sup>54</sup> kompanije „Nazeri 2000“, koja je zauzvrat

48 Opština je ispoštovala zakonski rok od 5 dana od obaveštenja o dodeli ugovora do dana potpisivanja ugovora, u slučaju pritužbi zainteresovanih strana (član 108/A ZJN).

49 656-18-6854-2-1-1

50 Datum objavljivanja e-nabavke 17. septembar 2018,

#### 51 Standardni predlošci za ispravljanje grešaka u objavljenim

52 Standardno obaveštenje

53 Žalba 31. októbra 2018.

[View Details](#) | [Edit](#) | [Delete](#)

podnela žalbu na ovaj odgovor TRN-u 9. novembra 2018.

Početnu ocenu od strane opštine podržao je stručnjak za predmet, potvrđujući da je EO suprotno Zakonu o javnim nabavkama, izmenio predmer i specifikaciju iz tenderskog dosjeya i nije ispunio uslove podobnosti. U ovom slučaju, TRN je potvrdio odluku opštine<sup>55</sup>, i preporučio da nastavi sa potpisivanjem ugovora. Štaviše, čak i tokom analize ponuda utvrđeno je da ponuda „Nazeri 2000“ ne ispunjava uslove podobnosti.

Ugovor između SO Uroševac i grupe EO koja je obuhvatila „Skifterat-Live“ Doo i „Commando“ Doo zaključen je 22. januara 2019. u iznosu od 403,204,56 EVRA u periodu od 24 meseca. Kada upoređujemo procenjenu vrednost sa vrednostima okvirnog ugovora, možemo videti da opština nije uspela da pripremi odgovarajući obračun, jer je vrednost ugovora bila oko 30% veća od prvobitne procene<sup>56</sup>.

U Predmeru koji je objavila opština, pored cena po jedinici, zahtevalo se i da ekonomski operater plati zaposlenima minimalnu platu od 270 EVRA i da snosi sve obaveze proistekle iz Zakona o radu. Ispunjavajući takve obaveze, kompanija koja je pobedila ponudila je cenu od oko 494 evra po zaposlenom, što znači da je kompanija predviđela oko 224 evra za administrativne troškove, i zaradu po svakom zaposlenom.

(Ukupna vrednost ugovora 403.204,56/24 meseca po ugovoru = 16.800,19/34 zaposlenih = 494,12 €/mesec)

Opština je bila fer u proceni rokova potrebnih za sve objave i tendere<sup>57</sup>, kao i u postupanju sa žalbama

---

55 Odluka TBN od 3. januara 2019. godine protokol br. 644/18

55 Odluka KNV od 3. januara 2017. godine, pričekot br. 044/16.

56 Prema uputstvima Glavnog finansijskog direktora od 26. oktobra 2018. godine, budući da su se bavili okvirnim ugovorom na 24 meseca, a isplata se vrši mesečno, postupak potpisivanja ugovora bio je dozvoljen bez ikakvih novih obaveza sredstava, dodajući da će ostatak sredstava biti obezbeđen u dodeljivanju budžeta za 2020. godinu.

57 Datum objave na platformi e-Nabavke bio je 17. septembar 2018. godine, a krajnji rok za prijem ponuda bio je 24. oktobar 2019. godine, 40 dana za postupak velike vrednosti.

# OPŠTINA LJIPJAN



Analizirana su dva tendera za opštinu Lipljan, jedan za asfaltiranje puta Gornje Gadime - Glavica i tendera za službe obezbeđenja u opštinskim institucijama.

Kao i kod tri gore navedene opštine, u oba tenderska dosjeda opština Lipljan je takođe zahtevala podnošenje samo jednog dokumenta koji je izdao Sud kao dokaz ispunjavanja uslova utvrđenih u Zakonu o javnim nabavkama<sup>58</sup>, što od kompanije zahteva da predoči dokaze koji potvrđuju da nije u toku stečajni postupak ili da ni njegovi vlasnici niti njegovi rukovodioci nisu proglašeni krivim za prevaru od strane nadležnog suda. Konzorcijum je utvrdio da Pravila i operativne smernice za javne nabavke ne daju dovoline smernice o poštovanju člana 65. ZJN, pod uslo-

vom da ponuđači moraju da podnesu dve potvrde, izdata od strane dva različita suda, koji se bave ovim zahtevima odvojeno. U nedostatku takvih uputstava<sup>59</sup>, kompanije su donele samo potvrde vezane za zahtev stečaja<sup>60</sup>, i nisu dostavili potvrde koje dokazuju da li je ekonomski operater, bilo koji izvršni direktor, rukovodilac ili direktor istog proglašen krivim od strane nadležnog suda za počinjeno krivično ili civilno delo koje uključuje koruptivne prakse, pranje novca, davanje mita, podimićivanje ili bilo koje slične aktivnosti u poslednjih deset godina.

Tender za fizičko obezbeđenje u opštinskim institucijama, upravnim zgradama, Centru za socijalni rad, gradskoj arhivi, Domu kulture i Domu zajednica bio je praćen različitim problemima. Došlo je do odstupanja između broja potrebnih radnika i radnog vremena i prevođenja takvih usluga u radne sate. Prema rasporedima i broju potrebnih zahtevanih u tački II.1.5 tenderskog dosjera i količinama opisanim u odeljku predmera, je bila primetna razlika od **360** sati manje usluge, u ovoj poslednjoj. Kao rezultat, ili bi opština rizikovala da ostane bez usluga ili će kompanija izvođač biti utonjena u obaveze koje nisu obuhvaćene ugovorom. Dalje, opština nije obezbedila ispunjavanje obaveza prema Zakonu o radu u vezi sa slobodnim danima tokom nedelje, praznicima, godišnjim odsustvima i potencijalnim lekarskim odsustvima, logističkim i operativnim troškovima, letnjim i zimskim uniformama, troškovima licenciranja zaposlenih itd. koje bi trebalo da budu uključene u ponudu pod kategorijom „administrativni troškovi od strane ekonomskog operatera.“ Štaviše, opština nije izvršila procenu da li će ponuđene cene ispuniti uslov tenderskog dosjera za minimalnu platu od 200,00 evra mesečno za osoblje, i odlučilo da dodeli ugovor kompaniji koja je umesto toga ponudila najjeftiniju cenu. Prvobitno su protiv ove odluke

<sup>58</sup> Zakon br. 04/L-042 o javnim nabavkama u Republici Kosovo, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-237, Zakonom br. 05/L-068 i Zakonom br. 05/L-092; Član 65. podobnost kandidata ili ponuđača.

59 Član 65. podobnost kandidata ili ponuđača, stav 3 dokaza da nisu osuđeni za krivična dela (u nadležnosti Osnovnog suda, odeljenje za teška krivična dela) i stav 4 o stečaju (osnovni sud u Prištini, odeljenje za ekonomska pitanja).

60 Izdato od strane Osnovnog suda u Prištini, Odjeljenje za ekonomski pitanja.

[View Details](#) | [Edit](#) | [Delete](#)

podnesene tri žalbe u TRN-u. U prvom slučaju, stručnjak za odnose sa javnošću nije uspeo da reši podnete žalbe, naime da je ponuda koja je izabrana bila preniska i da nije ispunila minimalne zahteve utvrđene u tenderskom dosjelu. Ovaj slučaj je od strane TRN-a dva puta vraćen opštini na ponovnu procenu, i kao rezultat toga je otkazan zbog nedostatka odgovornih ponuda.

Dalje, opština je u platformi e-nabavke objavila sve dokumente koji se zahtevaju Zakonom i omogućila je pristup traženim dokumentima u predviđenom roku.

## Tender za asfaltiranje puta od Gornje Gadime do Glavice u opštini Lipljan<sup>61</sup>

Predviđeni trošak ovog tendera bio je 59.000,00 EVRAa, predviđen je za 2019. godinu<sup>62</sup>, sa rokom za završetak rada dova 60 dana.

Opština Lipljan raspisala je tender za asfaltiranje puta Gornje Gadime - Glavica 2. marta 2019<sup>63</sup>. Ovaj tender srednje vrednosti bio je otvoren za kompanije za prijavu tokom 20 dana<sup>64</sup> a opština je poštovala rokove utvrđene u Zakonu o javnim nabavkama<sup>65</sup>.

Među uslovima za učešće navedenim u tenderskom dosjelu, opština je tražila samo potvrdu Privrednog suda

da ta kompanija nije u toku stečajnog postupka. U ovom slučaju, opština nije tražila dva prateća dokumenta<sup>66</sup> kako je predviđeno zakonom, jedan da nisu osuđeni za krivična dela, a drugi o stečaju. Opština takođe nije tražila dokaze o neizmirenim poreskim obavezama prema opštini, što bi pomoglo opštini u naplati duga.

Tender je dodeljen odgovornoj kompaniji sa ponudom najniže cene, „Berisha Compani AD“ iz Uroševca, sa ponuđenom cenom od 53.893,31 EVRA.

Na ovaj tender su se prijavile tri kompanije , a za sve tri je utvrđeno da su odgovorne. Nije bilo žalbi podnetih ugovornom autoritetu ili telu za razmatranje nabavki u vezi sa procenom od strane komisije. Opština je potpisala ugovor četiri dana nakon obaveštenja o dodeli ugovora<sup>67</sup>. Opština je u svojim tehničkim specifikacijama zahtevala kvalifikovanog inženjera građevine sa smerom građevinarstva ili putne infrastrukture sa najmanje tri godine radnog iskustva nakon diplomiranja, geodeta i najmanje pet radnika. Što se tiče mašina, nisu primećeni nikakvi zahtevi, nešto što bi moglo da našteti konkurennciji

61 613-19-1259-5-2-1

62 Zakon br. 06/L-133 o budžetskim izdvajanjima za budžet Republike Kosovo za 2019. godinu.

63 Datum objavljanja e-nabavke bio je 2. marta 2019., dok je datum pripreme tenderskog dosjeka bio 15. mart 2019., odnosno 7 dana ranije.

64 Bok za prijem ponuda do 11. aprila 2019.

64 Rok za prijem ponuda je 11. aprila 2017.

65 Zakon br. 04/L-042 o javnim nabavkama u Republici Kosovo, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-237, Zakonom br. 05/L-068 i Zakonom br. 05/L-092; Član 44. - Opšta pravila za utvrđivanje vremenskog ograničenja za prijem ponuda ili zahteva za učešće; stav 2: U nabavci koristeći otvorene postupke, ugovorni autoritet odrediće rok za prijem tendera koji je: (2.1) ako je predmetni ugovor javni ugovor velike vrednosti, ne manje od četrdeset (40) dana.

66 Član 65. podobnost kandidata ili ponuđača, stav 3. dokaz da nisu osuđeni za krivična dela (u nadležnosti Osnovnog suda, odeljenje za teška krivična dela) i stav 4 o stečaju (osnovni sud u Prištini, odeljenje za ekonomska pitanja).

<sup>67</sup> Opština se nije pridržavala zakonskog roka od 5 dana od obaveštenja o dodeli ugovora do dana potpisivanja ugovora, u slučaju pritužbi zainteresovanih strana (član 108/A ZJN).

**Tender za fizičko obezbeđenje objekata u opštinskim institucijama, upravnim zgradama, Centru za socijalni rad, gradskoj arhivi, Domu kulture i Domu zajednica u opštini Lipljan<sup>68</sup>**

Procenjena vrednost ovog tendera bila je 200 000,00 EVRA, sa rokom za završetak radova 36 meseci.

Opština Lipljan raspisala je tender za fizičko obezbeđenje opštinskim institucijama, upravnim zgradama, Centru za socijalni rad, gradskoj arhivi, Domu kulture i Domu zajednica 3. decembra 2018. godine<sup>69</sup>. Ovaj tender velike vrednosti bio je otvoren za prijavu samo 36 dana<sup>70</sup> a opština se nije pridržavala propisanog roka prema Zakonu o javnim nabavkama da tender bude otvoren za prijavu najmanje 40 dana<sup>71</sup>.

Počevši s njegovom objavom bilo je različitih problema oko ovog tendera. U kratkom opisu predmeta, opština je definisala broj radnika i raspored angažovanja na ispunjenju ove usluge.

## **II.1.5) Kratak opis predmeta ugovora**

LOT 1

- 1 Obezbeđenje zgrade opštine sa dva radnika tokom radnog vremena, tj. od 8:00 do 16:00, svakog radnog dana, po dva radnika
  - 1.1 Parkiralište (dvorište) i rampa 24 sata dnevno, sedam dana u nedelji, 4 radnika
  - 2 Opštinska uprava sa pet direkcija smeštenih u prostorijama EUROKOS-a u vlasništvu opštine, jedan kontrolni punkt, tokom 24 sata dnevno 7 dana u nedelji, 4 radnika
  - 3 Centar za socijalni rad, jedan kontrolni punkt za 24 sata dnevno, sedam dana u nedelji, 4 radnika
  - 4 Gradska arhiva od 16 do 8 sati svakog radnog dana, a vikendom i praznicima, 24-časovno obezbeđenje, 3 radnika
  - 5 Dom kulture "Tahir Sinani" od 16 do 8 sati svakog radnog dana, a vikendom i državnim praznicima, 24-časovno obezbeđenje, 3 radnika

LOT 2

Dom zajednica od 16 do 8 sati svakog radnog dana, a vikendom i državnim praznicima, 24-časovno obezbeđenje, 3 radnika

68 613-18-9147-2-1-1

69 Datum objavljivanja e-nabavke bio je 3. decembar 2019. godine, dok je datum pripreme tenderskog dosjeka bio 7. novembar 2018. godine.

70 Rok za prijem ponuda 11. aprila 2019

71 Zakon br. 04/L-042 o javnim nabavkama u Republici Kosovo, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-237, Zakonom br. 05/L-068 i Zakonom br. 05/L-092; Član 44. - Opšta pravila za utvrđivanje vremenskog ograničenja za prijem ponuda ili zahteva za učešće; stav 2: U nabavci koristeći otvorene postupke, autoritet za ugovaranje odrediće rok za prijem tendera koji je: (2.1) ako je predmetni ugovor javni ugovor velike vrednosti, ne manje od četrdeset (40) dana.

10. The following table shows the number of hours worked by 1000 employees in a company.

Dalje, u odeljku II.2) TD-a, opština je definisala potrebne količine u satima:

**Ukupna količina ili obim** (uključujući sve odeljke i opcije ako je primenljivo)

### **Ukupno radnih sata za 3 godine**

Opštinska uprava, zgrada opštine  
**11,808**

## UPRAVA 2 u objektu EUROKOS **26,280**

CSR  
**26,280**

Dvorište glavne uprave kod rampe

26,280

Dom kulture  
**20,352**

## Arhiva grada

# 20,352 llot 1

## Skupština

20.352 llot 2

Tokom izračunavanja sati u vezi sa dnevnim angažmanom, primećeno je da TD ima neusklađenosti u pogledu potreba prema broju radnika i radnom vremenu.

LOT 1;

- 1) **Zgrada opštine:**  $2 \text{ radnika} \times 8 \text{ sati rada} \times (5 \text{ radnih dana} \times 52 \text{ nedelje} \times 3 \text{ godine}) = 2 \text{ radnika} \times 8 \text{ sati rada} \times (261 \text{ radnih dana/godini} \times 3 \text{ godine}) = 2 \text{ radnika} \times 8 \text{ radnih sata} \times 783 \text{ radnih dana} = \mathbf{12.528 \text{ radnih sata tokom tri godine}}$

- 1.) **Parkiralište i rampa:** 3 radnika x 8 sati x 365 dana x 3 godine = **26.280 sata tokom tri godine.**

2) **Opštinska uprava (EUROKOS):** 3 radnika x 8 sati x 365 dana x 3 godine = **26.280 sata tokom tri godine.**

3) **Centar za socijalni rad:** 3 radnika x 8 sati x 365 dana x 3 godine = **26.280 sata tokom tri godine.**

4) **Gradska arhiva:** 2 radnika x ((8 sati rada x ((5 dana rada x 52 nedelje x godina) - (11 dana službeni praznici godišnje x 3 godine)) + (24 radnih sata x (104 dana) vikendom + 11 dana službenih praznika x 3 godine)) = **20.232 radnih sata tokom tri godine.**

5) **Dom kulture:** 2 radnika x ((8 sati rada x ((5 dana rada x 52 nedelje x 3 godine) - (11 dana službenih praznika godišnje x 3 godine)) + (24 sata rada x (104 dana vikenda + 11 dana službenih praznika x 3 godine)) = **20.232 radnih sata tokom tri godine**

LOT 2:

- 1) **Dom zajednica:**  $2 \text{ radnika} \times ((8 \text{ radnih sata} \times (5 \text{ dana rada} \times 52 \text{ nedelje} \times \text{godina}) - (11 \text{ dana službeni praznici godišnje} \times 3 \text{ godine})) + (24 \text{ radnih sata} \times (104 \text{ dana}) \text{ vikendom} + 11 \text{ dana službenih praznika} \times 3 \text{ godine})) = 20,232 \text{ radnih sata tokom tri godine}$

## IZVEŠTAJ O NADGLEDANJU NABAVKE

1991-1992-1993-1994-1995-1996-1997-1998-1999-2000-2001-2002-2003-2004-2005-2006-2007-2008-2009-2010-2011-2012-2013-2014-2015-2016-2017-2018-2019-2020-2021

Razlika između zahteva u pogledu broja radnika i dnevnog angažovanja i sati potrebnih za opštinu prema Pred- meru je sledeća:

#	LOKACIJA USLUGE	RADNI SATI ZAHTEVANI OD STRANE OPŠTINE PREMA TD-U I PREDMERU	RADNI SATI PO BROJU ZAPOSLENIH I SVAKODNEVNI ANGAŽMAN (TD)	RAZLIKA
<b>LOT 1</b>				
1	Zgrada opštine	11,808	12,528	-720
1.1	Parking i rampa	26,280	26,280	0
2	Opštinska uprava (EUROKOS)	26,280	26,280	0
3	Centar za socijalni rad:	26,280	26,280	0
4	Gradski arhiv	20,352	20,232	120
5	Dom kulture	20,352	20,232	120
<b>LOT 2</b>				
1	Dom zajednica	20,352	20,232	120
<b>UKUPNO</b>		<b>151,704</b>	<b>152,064</b>	<b>-360</b>

U linijama 1 - 3 Lot 1, opština je obezbedila još jednog radnika za ispunjavanje obaveza za godišnji odmor proisteklih iz Zakona o radu. Međutim, ovaj 1 radnik je radnik koji tokom godine popuniava godišnji odmor, praznike i druge

odmore, što nije dovoljno za njihovo pokrivanje. Jedan radnik uzimajući u obzir samo slobodne dane (oko 20 dana) i praznike (12) može prisustvovati na poslu najviše 228 dana (1 824 sata) (iako će im biti plaćeno 52 nedelje x 5

26

dana = 260 dana). Za 3 radnika u 3 godine taj broj sati dostiže  $3 \times 1.824 = 16.416$ ; otuda je ostalo nepokriveno 9.846 sati tokom tri godine ili oko 3.288 sati u toku godine, što znači oko 1.8 rezervnih radnika. U linijama 4 i 5 Lot 1 i Lot 2, Opština nije obezbedila dodatne radnike za ispunjenje uslova iz Zakona o radu. Međutim, opština je izračunala 15 dana dodatnog rada na svaku od ove tri linije (120 dodatnih sati/8 radnih sata = 15 radnih dana), što opet ne ispunjava potrebne sate za pokrivanje godišnjeg i zdravstvenog odsustva kako je predviđeno Zakonom o radu.

Štaviše, u odeljku sa cenama opština nije obezbedila ispunjavanje obaveza prema Zakonu o radu u vezi sa slobodnim danima tokom nedelje, praznicima, godišnji-

jim odsustvima i potencijalnim lekarskim odsustvima, logističkim i operativnim troškovima, letnjim i zimskim uniformama, troškove licenciranja zaposlenih itd. koji bi svi trebali biti uključeni u ponudu pod administrativnim troškovima od strane ekonomskog operatera.

Drugi nedostatak je bio što je u odeljku o cenama bilo potrebno odrediti osnovnu cenu i iznos poreza na dodatu vrednost (18%), ali nije zahtevao da ponuda obračuna operativne troškove, nije tretirao porez na dohodak ili do prinose za penzije poslodavaca, stvarajući prozor za do datne obaveze prema ugovaraču, što bi ugrozilo kvalitet realizacije ugovora.

Dana 17. decembra 2018. godine, opština je objavila Standardni obrazac za ispravku grešaka, čime je opština povećala projektovane vrednosti na sledeći način:

LOKACIJA TEKSTA KOJI SE TREBA MENJATI:	UMESTO:	TREBA:
Procenjena vrednost ugovora	151,700.00	200,000.00
Procenjena vrednost u odvojenim lotovima za Lot 1	131,700.00	150,000.00
Procenjena vrednost u odvojenim lotovima za Lot 2	20,000.00	30,000.00

**Čak je i u ovom popravku opština je napravila grešku, ne računajući pravilno ukupnu projektovanu vrednost (Lot 1 - 150.000 + LOT 2 30.000 = 180.000)**

For more information about the study, please contact Dr. John Smith at (555) 123-4567 or via email at [john.smith@researchinstitute.org](mailto:john.smith@researchinstitute.org).

Na ovaj tender prijavilo se sedam ekonomskih operatera, a nakon procene ponude tri su proglašena „neodgovornim”<sup>72</sup>. Prema proceni, opština je trebalo da dodeli Lot 1 kompaniji „Delta Security“ DOO, koja je ponudila najjeftiniju cenu u ukupnoj vrednosti ugovora od 166,817.04 EVRA, dok će Lot 2 biti dodeljen kompaniji „Commando“ DOO po vrednosti 25.847,04 EVRA.

Odmah po odluci Opštine<sup>73</sup>, učesnici u procesu su reagovali. „Alfa Private Security“ DOO i „International Security Association“ DOO su se žalili ugovornom autoritetu u vezi sa ponudom koju je odabrala opština, a dodatno je ova poslednja podnela žalbu na odluku opštine da je progla-

si „neodgovornom“<sup>74</sup>. Opština je odbila obe žalbe<sup>75</sup>, što je rezultiralo da su obe kompanije podnеле žalbe TRN-u, sa istim navodima. TRN stručnjak<sup>76</sup> nije rešio prigovor tretiranjem samo kriterijuma najniže cene, a ne i nivo odgovornosti za izabranu ponudu, čija je valjanost dovedena u pitanje. Stručnjak je podržao analizu izjavom ponuđača o ispunjavanju zahteva za bruto mesečnom platom od 200,00 EVRA.

Prema jednostavnoj analizi, u situaciji bez dobiti za kompaniju i bez administrativnih i operativnih troškova, minimalna ponuda za Lot 1 treba da bude sledeća.

#	OPIS	JEDINICA
1	Broj radnika	20
2	Mesečna zarada	€ 200.00
3	Trajanje u mesecima	36
4	Bruto zarada ( $1 * 2 * 3$ )	€ 144,000.00
5	Doprinosi poslodavaca 5%:	€ 7,200.00
6	PDV 18% (kompanija)	€ 27,216.00
<b>UKUPNO (4+5+6)</b>		<b>€ 178,416.00</b>

<sup>72</sup> 1) "SEK" D00, 2) "Rosa-security" D00, i 3) "Internat. Security Association" D00.

73 Odluka od 9. januara 2019.

74 Žalbe od 10. januara 2019. go dine.

75 Odluka opštine od 30. januara 2019. godine.

76 Odluka TRN-a od 3. marta 2019. Protokol br. 46/19, 49/19.

Komisija za razmatranje odlučila je da predmetni tender vrati na ponovnu procenu i tražila je od Ugovornog autoriteta da proceni da li ponuda kompanije „Besa Security“ DOO može da ispuni zahteve za minimalnom platom zaposlenih od 200,00 mesečno.

Čak i nakon ponovne procene, opština je zadržala svoju odluku, što je dovelo do druge žalbe koju je "International Security Association" DOO podnело u TRN-u tvrdeći da opština nije ispoštovala zahtev TRN-a da proceni da li izabrana ponuda može da ispuni minimum zahteve za nadoknadu u iznosu od 200,00 EVRA. Preispitujući drugu žalbu, isti stručnjak je preporučio da se slučaj preispita, jer opština nije sprovedla prethodnu odluku TRN. Komisija za razmatranje ponovo je odlučila da pokaže da obaveštava o dodeli ugovora i da je slučaj na ponovnoj proceni.<sup>77</sup>

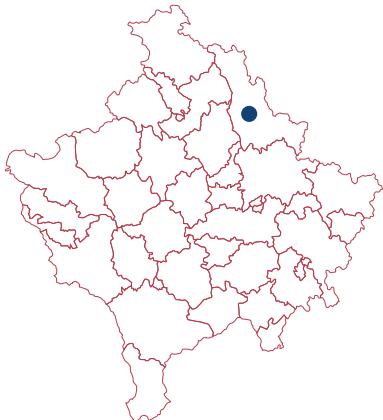
Opština je tada otkazala aktivnosti nabavke za Lot 1 uz obrazloženje da nije bilo odgovornih ponuđača. Tri ponuđača nisu ispunila kriterijume podobnosti, dok četiri druga ponuđača nisu ispunila zahtev za mesečnom platom od 200,00 EVRA za svoje osoblje.

Opština takođe nije tražila dokaze da EO nema neizmirenih poreskih obaveza prema opštini, što bi pomoglo opštini pri naplati duga.

---

<sup>77</sup> Odluka TRN-a od 21. maja 2019. godine, protokol br. 178/19.

# OPŠTINA PODUJEVO



Analizirana su dva tendera za opštinu Podujevo. U oba slučaja opština je bila fer u proceni rokova potrebnih za objavljivanje dokumenata i odgovora na žalbe, međutim ne i u proceni ponude. U ugovoru o izgradnji plastenika za poljoprivrednike, opština je završila procenu ponuda sa zakašnjenjem od 21 dana od krajnjeg roka od 30 dana kako je definisano zakonom. U ovom slučaju, ponuda je otvorena za prijave 3. aprila 2019. godine, dok je procena ponuda obavljena 24. maja 2019. Isto kao u gore navedenim opštinama, na tenderu za asfaltiranje puta, opština Podujevo zahtevalo je podnošenje samo jednog dokumenta koji je Sud izdao kao dokaz ispunjavanja uslova podobnosti prema Zakonu o javnim nabavkama<sup>78</sup> da kompanija nije u postupku stečaja ili da ni njegovi vlasnici ni njegovi rukovodioci nisu proglašeni krivim za prevaru od strane nadležnog suda. Konzorcijum je utvrdio da Pravila i operativne smernice za javne nabavke ne daju dovoljne smer-

nice o poštovanju člana 65. ZJN, pod uslovom da ponuđači moraju da podnesu dve potvrde, koje su izdala dva različita suda, a koji se odvojeno odnose na dva različita pitanja. U nedostatku takvih uputstava<sup>79</sup>, kompanije su donele samo potvrde o zahtevu u vezi sa stečajem<sup>80</sup>, dok nisu dostavila potvrde koje dokazuju da li je ekonomski operater, bilo koji izvršni direktor, rukovodilac ili direktor istog proglašen krivim od strane nadležnog suda da je počinio krivično ili civilno delo koje uključuje koruptivne prakse, pranje novca, davanje mita, podmićivanja ili bilo koje slične aktivnosti u poslednjih deset godina.

Opština je dala dobar primer kada je objavila u platformi za e-nabavke sve dokumente koji se zahtevaju Zakonom i kada je u propisanom roku dozvolila pristup traženim dokumentima.

## Tender za asfaltiranje puteva u selima Šajkovač, Batlava, Svečlja, Balovce, Ladovac, Livadica i Surkiš u opštini Podujevo<sup>81</sup>

Ovaj tender je podeljen na tri odeljka: izgradnja povezujućih puteva u selima Šajkovac, Batlava, Svečlja, Balovce, Ladovac, Livadica i Surkiš u opštini Podujevo.

<sup>78</sup> Zakon br. 04/L-042 o javnim nabavkama u Republici Kosovo, izmenjen i dopunjjen Zakonom br. 04/L-237, Zakonom br. 05/L-068 i Zakonom br. 05/L-092; Član 65. podobnost kandidata ili ponuđača.

79 Član 65. podobnosc kandidata ili ponuđača, stav 3 dokaz da nisu osuđeni za krivična dela (u nadležnosti Osnovnog suda, odeljenje za teška krivična dela) i stav 4. o stečaju (osnovni sud u Prištini, odeljenje za ekonomska pitanja).

80 Izdato od strane Osnovnog suda u Prištini, Odeljenje za ekonomski pitanja.

81 615-19-611-5-2-1.

BR. LOTA	OPIS
LOT 1	Asfaltiranje puteva u selima Šajkovac, Batlava
LOT 2	Asfaltiranje puteva u selima Svečlja, Balovce
LOT 3	Asfaltiranje puteva u selima Ladovac, Livadica i Surkiš

Procenjena vrednost ovog ugovora bila je 446.744,00 EVRAa, sa rokom za završetak radova 70 dana. Pod uslovima utvrđenim u tenderskom dosjeu, privrednim subjektima može biti dodeljen samo jedan od lotova na ovom tenderu, pod uslovom da pružaju odgovornu ponudu po najnižoj ceni.

Za potrebe analize tenderskog postupka, istraživači su odabrali Lot 1, čija je procenjena vrednost 141,596.57 EVRA. Tender je bio otvoren za prijave 21 dan nakon objavljanja na platformi e-Nabavke<sup>82</sup>, što pokazuje da je opština poštovala zakonske uslove da se javni poziv raspisuje najmanje 20 dana za tendere srednje vrednosti<sup>83</sup>. Pored toga, opština je pokazala efikasno planiranje u skladu sa rokovima, od pripreme tenderskog dosjea do objavljanja na platformi e-nabavke<sup>84</sup>, bez skraćivanja roka za prijem ponuda.

Tender je dodeljen kompaniji koja se smatrala odgovornom koja je ponudila najnižu cenu, „Papenburg“ iz Uroševca, sa ponudom od 136.626,38 EVRA.

Na ovaj tender prijavilo se 10 kompanija, od kojih su tri proglašene „neodgovornim“. Nije bilo žalbi podnetih ugovornom autoritetu ili telu za razmatranje nabavki u vezi sa procenom od strane komisije. Opština je potpisala ugovor pet dana nakon objavljivanja Obaveštenja o dodeli ugovora, pridržavajući se minimalnih zahteva propisanih zakonom<sup>85</sup>

Opština je u svojim tehničkim specifikacijama zahtevala zaposlenje kvalifikovanog građevinskog inženjera, smer građevine ili putne infrastrukture i najmanje tri godine radnog iskustva nakon diplomiranja, kao i diplomiranog inženjera ili bačelora geodezije, sa najmanje godinu dana radnog iskustva. Opština nije utvrdila nijedan kapacitet mašina koji bi kompanija trebalo da poseduje za izvođenje radova, zahtevajući samo da kompanija mora da poseduje neophodna sredstva za njihovo sprovođenje. Loše izrađeni zahtevi, koji ne pokrivaju čak ni plan primene potrebnih mašina, rizikuju primenu od strane kompanije koja nema-ju kapacitet za izvođenje radova.

82 Datum objavljivanja na platformi za e-nabavke 04. mart 2019.

83 Zakon br. 04/L-042 o javnim nabavkama u Republici Kosovo, izmenjen i dopunjeno Zakonom br. 04/L-237, Zakonom br. 05/L-068 i Zakonom br. 05/L-092; Član 44. - Opšta pravila za utvrđivanje vremenskog ograničenja za prijem ponuda ili zahteva za učešće; stav 2: U nabavci koristeći otvorene procedure, ugovorni autoritet odredice rok za prijem tendera koji je: (2.2) ako je dotični ugovor javni ugovor velike vrednosti, ne manje od dvadeset (20) dana.

84 Tenderski dosjije je pripremljen 21. februara 2019. godine i objavljen na platformi za e-nabavku 4. februara 2019. godine.

85 Opština je ispoštovala zakonski rok od 5 dana od obaveštenja o dodeli ugovora do dana potpisivanja ugovora, u slučaju pritužbi zainteresovanih strana (član 108/A ZJN).

## Tender za izgradnju plastenika za poljoprivrednike u opštini Podujevo<sup>86</sup>

Procenjena vrednost ovog tendera bila je 162.396,32 evra, sa rokom za završetak radova od 45 dana.

Opština Podujevo je 11. marta 2019. godine objavila tender za izgradnju 100 plastenika<sup>87</sup>. Ovaj tender srednje vrednosti bio je otvoren za prijavu 22 dana<sup>88</sup>. Otvaranje ponuda izvršeno je 3. aprila 2019. godine, dok je obaveštenje o odluci opštine objavljeno 24. maja 2019. Opština nije omogućila pristup prvom izveštaju o proceni ponuda, zbog čega je bilo nemoguće proveriti da li je ponuda procenjena 51 dan nakon otvaranja prozora za prijavu ponuda, odnosno 21 dan kasnije nego što to zahteva Zakon o javnim nabavkama<sup>89</sup>.

Pet kompanija se odazvalo na poziv za prijavu. Prema najavi odluke ugovornog autoriteta, najjeftinija ponuda je diskvalifikovana jer je broj aritmetičkih grešaka premašio vrednost od 2% od vrednosti dozvoljene zakonom. Od preostale četiri ponude, opština je odlučila da dodeli ugovor NTP „Liria“ iz Podujeva, ponudivši 119,217.00 EVRA. Dana 29. maja 2019. godine, grupa ekonomskih operatera „PMC dhe Zauna Rrethoja“ iz Prištine podnела je opštini zahtev za ponovnu procenu na osnovu toga što je izabrana ponuda „neodgovorna“. Opština je odbacila predmetni zahtev 31. maja 2019. kao neosnovan. Nakon toga, ista grupa operatera je 7. jula 2019. podnela žalbu TRN-u. Tokom evaluacije koju je sproveo stručnjak za razmatranje, zaključeno je da odabrana ponuda nije ispunila uslove za ekonomski i finansijski položaj, kao ni one za tehničku i finansijsku sposobnost. Stoga je TRN ukinulo odluku o dodeli ugovora i predmet vratila na ponovno ocjenjivanje<sup>90</sup>. Nakon pon-

ovne procene ponuda, Komisija za procenu utvrdila je da je ponuda koju je podnela kompanija „Liria“ neodgovorna i preporučila da se ugovor dodeli odgovornoj ponudi sa najnižom cenom, naime onoj u grupi ekonomskih operatera „PMC dhe Zauna Rrethoja“ za 132.826,70 EVRA. Ugovor o ovim radovima potpisana je 9. novembra 2019. godine

86 615-19-942-5-2-1.

87 Datum objavljivanja e-nabavke bio je 11. marta 2019., a datum pripreme tenderskog dosjea bio je 7. mart 2019. godine.

88 Rok za prijem ponuda 2. aprila 2019.

89 POSJN, član 41, stav 2: „Proceduru ispitivanja, ocenjivanja i upoređivanja tendera će izvršiti UA u najkraćem mogućem roku i ne više od 30 dana od otvaranja ponuda. Samo u izuzetnim i dobro opravdanim slučajevima, posebno ugovorima složenog karaktera, ovaj se rok može produžiti za dodatnih 20 dana.“

90 Odluka o TRN-u od 23. jula 2019. godine, protokol br. 289/19.

OPŠTINA ISTOK



Za opštinu Istok su analizirana dva tendera. Opština se držala rokova potrebnih za objavljivanje dokumenata i odgovor na žalbe. Kao i opština Podujevo, u tenderskom dosjedu za izgradnju puteva, opština Istok je zahtevala da se podnese samo jedan dokument koji je izdao Sud kao dokaz ispunjavanja uslova podobnosti prema Zakonu o javnim nabavkama<sup>91</sup> da kompanija nije pokrenula stečajni postupak i da njeni vlasnici i rukovodioci nisu proglašeni krivim za prevaru od strane nadležnog suda. Konzorcijum je utvrdio da Pravila i operativne smernice za javne nabavke ne daju dovoljne smernice o poštivanju člana 65 ZJN, pod uslovom da ponuđači moraju da podnesu dve potvrde, izdate od strane dva različita suda koji se bave sa dve različite situacije. U nedostatku takvih uputstava<sup>92</sup>, kompanije su donele samo

potvrde o zahtevima u vezi sa stečajem<sup>93</sup>, iako ne i potvrde da li je ekonomski operater, svaki izvršni direktor, rukovodilac ili direktor istog proglašen krvim od strane nadležnog suda da je počinio krivično ili civilno delo koje uključuje koruptivne prakse, pranje novca, davanje mita, podmićivanja ili bilo koje slične aktivnosti u prošlim deset godina.

Dalje, kao deo tendera za izgradnju puta Hul Huli, opština nije tražila dokaze o tehničkom kapacitetu kompanije, odnosno mašina za završetak radova. Umesto toga, kompanija je morala samo da dokaže da posede potrebne mašine za izvođenje radova i da nije zahtevala plan upotrebu mašina, rizikujući da tender bude dodeljen kompaniji koja ne bi imala kapacitet za sprovođenje. Ipak, najveća zabrinutost povezana je sa nenormalno niskom cenom kojom je pobedila kompanija za sprovođenje za Lot 1. Pobednička ponuda je bila 188,43% niža od proseka svih ponuda za ovaj Lot, cena koja ugrožava kvalitet radova.

Opština je objavila u platformi za e-nabavke sva dokumenta koja se zahtevaju Zakonom i omogućila je pristup traženim dokumentima u propisanim rokovima.

## **Tender za izgradnju puteva puteva Hul Huli (Donji Istok), put Brahim Salihu, put Tomoc Kovrage i asfaltiranjeputa u naselju Dekaj (Donji Istok) u opštini Istok<sup>94</sup>**

Ovaj tender je podeljen na tri odeljka, uključujući izgradnju povezujućih puteva u selima Hul Huli (donji Istok) izgradnja puta Brahim Salihu, put Tomoc Kovrage i asfaltiranje puteva u naselju Dekaj (Donji Istok) u opštini Istok.

91 Zakon br. 04/L-042 o javnim nabavkama u Republici Kosovo, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-237, Zakonom br. 05/L-068 i Zakonom br. 05/L-092; Član 65. podobnost kandidata ili ponuđača.

92 Član 65. podobnosc kandidata ili ponuđača, stav 3 dokaz da nisu osuđeni za krivična dela (u nadležnosti Osnovnog suda, odeljenje za teška krivična dela) i stav 4. o stečaju (osnovni sud u Prištini, odeljenje za ekonomsko pitanje).

93 Izdato od strane Osnovnog suda u Prištini, Odeljenje za trgovačka pitanja

94 633-19-2063-5-2-1

BR. ODELJKA	OPIS
LOT 1	Izgradnja puteva Hul Huli (Donji Istok)
LOT 2	Izgradnja puteva Brahim Salihu, Tomoc Kovrage
LOT 3	Asfaltiranje puta u naselju Dekaj (Donji Istok)

Procenjena vrednost ovog ugovora bila je 90.000,00 EVRAa, a rok za završetak radova 60 dana. Pod uslovima utvrđenim u dosijeu tendera, privredni subjekti mogli su dobiti do tri lota na ovom tenderu, pod uslovom da pružaju odgovorne ponude po najnižoj ceni

Za potrebe analize tenderskog postupka, istraživači su odabrali Lot 1, čija je procenjena vrednost 40 000,00 EVRA. Tender je bio otvoren 20 dana od dana objavljivanja na platformi e-Nabavka<sup>95</sup>, što pokazuje da je opština poštovala zakonske uslove da tender bude otvoren najmanje 20 dana za tendere srednje vrednosti<sup>96</sup>. Opština nije predviđala kašnjenja u vezi sa njenim objavljivanjem na platformi e-nabavke<sup>97</sup>, na taj način riskirajući skraćenje roka za prijem ponuda.

Opština takođe nije tražila dokaze da preduzeće nema neizmirenih poreskih obaveza prema opštini, što bi pomočilo opštini u naplati duga. Pored toga, opština nije zahtevala

la da ponuđači podnesu bilo kakav dokaz o ekonomskoj i finansijskoj sposobnosti.

Na ovaj tender su se prijavile četiri kompanije i sve su proglašene „neodgovornim“. Tender je dodeljen odgovornoj kompaniji sa najnižom cenom, „Shkembi DOO“ iz Istočna, nakon što je podneo ponudu koja je identična vrednosti predviđenim u tenderskom dosjeu. Štaviše, razlika u ceni između pobedničke ponude i druge najjeftinije ponude za Lot 1 iznosila je 65,66%. Opština je zatražila pojašnjenja od ekonomskog operatera u vezi sa nenormalno niskom cenom, u kom slučaju je ponuđač odgovorio da ima dovoljan kapacitet da priušti sproveđenje ugovora po predmetnoj ceni. Ipak, takva cena ukazuje da opština nije pravilno predvidela vrednost ugovora, a ugovor sa nenormalno niskim cenama ugrožava kvalitet radova.

Nije bilo žalbi podnetih ugovornom autoritetu niti Telu za razmatranje nabavki u vezi sa procenom od strane

---

95 Datum objavljanja na platformi e-nabavke 04. mart 2019.

96 Zakon br. 04/L-042 o javnim nabavkama u Republici Kosovu, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-237, Zakonom br. 05/L-068 i Zakonom br. 05/L-092; Član 44. - Opšta pravila za utvrđivanje vremenskog ograničenja za prijem ponuda ili zahteva za učešće; stav 2: U nabavci koristeći otvorene procedure, ugovorni autoritet odrediće rok za prijem tendera koji je: (2.2) ako je dočišni ugovor javni ugovor velike vrednosti, ne manje od dvadeset (20) dana.

97 Tenderski dosjije je pripremljen 11. aprila 2019. godine i objavljen je na platformi za e-nabavku dan kasnije, 12. aprila 2019. godine.

komisije. Opština je potpisala ugovor pet dana nakon objavljivanja Obaveštenja o dodeli ugovora, pridržavajući se minimalnih zahteva propisanih zakonom<sup>98</sup>.

Opština je u svojim tehničkim specifikacijama zahtevala kvalifikovanog inženjera sa najmanje tri godine radnog iskustva. Opština nije utvrdila nijedan kapacitet mašina ili ljudski kapacitet koji bi kompanija trebalo da poseduje za izvođenje radova, zahtevajući samo da kompanija mora da poseduje neophodna sredstva za izvođenje radova. Loše tehničke specifikacije, koje čak ne postavljaju zahtev za planom razmeštanja potrebnih mašina, stvaraju mogućnost da prijave podnesu kompanije koje nemaju kapacitet za sprovođenje tendera.

Vredno je napomenuti da je opština objavila sva dokumenta relevantna za predmetni tender na platformi e-Nabavka, uključujući izveštaje o proceni

### **Tender za održavanje lokalnih puteva četvrtog reda u opštini Istok<sup>99</sup>**

Predviđena vrednost ovog tendera bila je 65.000,00 EVRA, a rok za završetak radova određen je 24 meseca. Opština Istok objavila je tender za održavanje lokalnih puteva četvrtog reda 18. februara 2019. godine<sup>100</sup>. Ovaj tender za usluge srednje vrednosti bio je otvoren za prijave 21 dan<sup>101</sup>. Otvaranje ponuda izvršeno je 11. marta 2019. godine, dok je obaveštenje o odluci opštine objavljeno 23. aprila 2019. godine. U svojim tehničkim specifikacijama opština nije koristila nikakve diskriminatorne kriterijume koji mogu našteti konkurenциji.

Na ovaj konkurs su se prijavile četiri kompanije, a tri od njih proglašene su neodgovornim. Kao jedina odgovorna ponuda, ugovor je dodeljen kompaniji „Shkembi“ D00 iz Istoka za iznos od 48.010,00 EVRA. Nije bilo žalbi podnetih ugovornom autoritetu ili telu za razmatranje nabavki u vezi sa procenom od strane komisije.

98 Opština je ispoštovala zakonski rok od 5 dana od obaveštenja o dodeli ugovora do dana potpisivanja ugovora, u slučaju pritužbi zainteresovanih strana (član 108/A ZJN).

99 633-19-451-1-2-1

100 Datum objavljivanja e-nabavke bio je 18. februara 2019. godine, dok je datum pripreme tenderskog dosjea bio 14. februar 2019.

101 Rok za prijem ponuda do 11. marta 2019.

# ZAKLJUČAK

Gornja analiza pokazuje da su opštine, iako, spremne da se pridržavaju pravila i smernica koje je izdala Regulatorna komisija za javne nabavke, ta pravila su, iako izmenjena sa dobrom namerom, u suprotnosti sa Zakonom o javnim nabavkama. U svrhu ubrzavanja procedura potpisivanja ugovora i izbegavanja višestrukih objavljivanja Obaveštenja o dodeli ugovora u slučaju pritužbi, RKJN je izmenio sekundarno zakonodavstvo na takav način da je rok za žalbe počeo da teče od dana objavljivanja odluka ugovornog autoriteta. Međutim, to je u suprotnosti sa članom 108/A koji predviđa da ovaj rok treba da počne od dana objave Obaveštenja o dodeli ugovora. Kao rezultat toga, opštine su poštovale smernice RKJN-a, čime su postupale u suprotnosti sa odredbama Zakona o javnim nabavkama.

Dalje, ova analiza otkrila je da Pravila i operativne smernice za javne nabavke ne pružaju dovoljno smernica za poštovanje člana 65 ZJN, pod uslovom da ponuđači moraju da podnesu dve potvrde, izdate od strane dva različita suda, a svaka se takođe odnosi na dve različite situacije. U nedostatku takvih uputstava<sup>102</sup>, kompanije su donele samo potvrde vezane za zahtev stečaja<sup>103</sup>, i nisu dostavile potvrde koje dokazuju da li je bilo koji izvršni direktor, rukovodilac ili direktor ekonomskog operatera proglašen krivim od strane nadležnog suda za počinjeno krivično ili civilno delo koje uključuje koruptivne prakse, pranje novca, davanje mita, podmićivanja ili bilo koje slične aktivnosti u poslednjih deset godina. Ova praksa se pokazala štetnom: u saradnji sa medijima, civilno društvo je otkrilo da je jedna opština dodelila ugovor ekonomskom operateru kojeg

je osudio nadležan sud po optužnici koju je podigla sama opština<sup>104</sup>.

Istraživanje je takođe pokazalo zabrinutosti zbog nedostatka standardizovanih zahteva za kategorije nabavki. U nedostatku odgovarajućih smernica RKJN-a u vezi sa tenderima za usluge, odnosno kako da se reše u Predmeru tenderskog dosjea obaveze zakona o radu, kao i o administrativnim troškovima, logistici i dobiti, opština Uroševac je prihvatile ponudu od 224 evra za svakog radnika kome će biti isplaćen bruto iznos od 270 evra, bez definisanja što bi taj iznos pokrivaо. Pored toga, opština Lipljan prihvatile je ponudu koja pokriva samo plate radnika i nije ispunila obaveze utvrđene zakonom o radu, a takođe nije uspela da reši sve prateće (indirektne) troškove koji se odnose na uslugu u pitanje. Dalje, na ovom opštinskom tenderu, opština Lipljan je napravila greške prilikom izračunavanja broja osoblja potrebnog za ponuđene sate, u kojem je primećena razlika od **360** sati manje u ovom poslednjem. Shodno tome, opština bi rizikovala da ostane bez usluga ili će da kompanija izvođač utone u obaveze koje nisu pokrivene ugovorom. Takođe, u nedostatku standardizovanih zahteva za kategorije javnih nabavki, na tenderu za asfaltiranje puteva u Šajkovcu i Batlavi, Sfečiji i Balovcu, Livadići, Ladovcu i Surkišu, opština Podujevo nije definisala zahtevani kapacitet mašinaza sprovodenje ugovora, riskirajući da ugovor bude dodeljen kompanijama koje nisu imale dovoljan kapacitet, odnosno, rizikujući i kvalitet rada i trajanje

102 Član 65. podobnosc kandidata ili ponuđača, stav 3 dokaza o jasnoj krivičnoj evidenciji (u nadležnosti Osnovnog suda, odjeljenje za teška krivična dela) i stav 4 o stečaju (osnovni sud u Prištini, odjeljenje za privredna pitanja).

103 Izdao Osnovni sud u Prištini, Odjeljenje za trgovачka pitanja

104 Nelegalni tender opštine Obilic Preporotr jul 2019 godine



Pored toga, opštine su imale probleme sa pravilnim predviđanjem nabavki. Nedostatak istraživanja tržišta i procene potreba u opštini Uroševac je rezultirao ugovorom koji je koštao 30,86% manje od njegove procenjene vrednosti, dok su neki putevi bili izostavljeni iz ugovora, za koje je trebalo sastaviti aneks ugovora. U opštini Prizren je na tenderu za isporuku šljunka budžetirana vrednost ove usluge bila je 250.000,00 EVRA. Međutim, u prognozi nabavke opština je povećala ovaj iznos na 1,5 miliona evra, što je dovelo do obaveštenja o okvirnom ugovoru koji će trajati 36 meseci.

Dalje, u poređenju između tendera raspisanog u opštini Prizren i sličnih tendera u opštinama Priština, Uroševac i Gnjilane, opština je u tenderski dosije uvrstila kriterijume koji se razlikuju od kriterijuma u pomenutim opštinama. Različiti kriterijumi su bili: (1) veliki broj radnika (najmanje 20 zaposlenih različitog profila neophodnog za obavljanje ugovora) uzimajući u obzir zapošljavanje sezonskih radnika za građevinske radove, (2) dva ultra gredera srednje tonaže i (3) jedan veliki tonažni valjak (10+ tona).

Istraživanje je pokazalo da je u opštini Suva Reka ugovor za održavanje i čišćenje puteva sproveo isti ekonomski operater, Regionalna kompanija „Ekoregjioni“, već skoro deceniju. Iz razgovora sa ekonomskim operaterima koji su preuzeli tenderski dosije, ali odlučili su da se ne prijavljuju, izgleda da je vrednost takvih usluga za operatera izuzetno niska i nedovoljno visoka da bi opravdala ulaganje operatera u mašine potrebne za sprovođenje ugovora. Iz tog razloga, nije bilo interesovanja drugih operatera koji se nisu prijavili na predmetni tender.



# PREPORUKE

- 1 Regulatorna komisija za javne nabavke trebalo bi da razmotri izmene i dopune podzakonskih akata kako bi se izbegli sukobi sa Zakonom o javnim nabavkama. Dok ista institucija radi na koncept dokumentu za izmenu zakona, olakšavajuće odredbe bi trebale biti predviđene u zakonu, a zatim transponovane u POSJN.
  - 2 Regulatorna komisija za javne nabavke treba da razjasni obaveze koje proizilaze iz člana 65 ZJN-a. Uzimajući u obzir uvođenje Izjave pod zakletvom, RKJN mora pružiti centralizovanu i lako dostupnu platformu svim Ugovornim autoritetima, gde bi mogli da provere da li kompanija ispunjava zahteve za podobnost koji su definisani u ovom članu ZJN-a. Koalicija preporučuje da se crna lista prenese u vlasništvo RKJN-a, kako bi RKJN mogao uspostaviti kontinuiranu liniju komunikacije sa pravosudnim organima, odnosno sudovima i TRN-om, i informacije primljene od ovih institucija, uključujući i rokove sankcionisanja bi se održavale i bile dostupne službenicima za nabavke putem platforme za e-nabavke.
  - 3 RKJN mora se angažovati kako u smislu zakonodavstva kako bi učinilo obaveznim istraživanje tržišta pre objavljivanja tendera, tako i u pogledu obuke, kako bi osigurala da ugovorni autoriteti imaju odgovarajuće znanje da bi postigli ekonomičnost tendera.
  - 4 RKJN mora se angažovati u kategorisanju specifičnosti prema kategoriji nabavke. Predmet za usluge treba da bude isti u pogledu zahteva i jedinica, tako da se Ugovorni autoriteti ne suoče sa potencijalnim propustima koji mogu rezultirati kršenjem relevantnih zakona ili preplaćenim uslugama. Predmet za usluge treba podeliti na (1) cenu usluge i (2) indirektne troškove kao što su administrativni, operativni, logistika, ispunjavanje zakonskih obaveza i dobit. Da bi se izbegle aritmetičke greške, Predmet treba da se generiše na elektronskoj platformi za e-nabavku ili kao zatvorena tabela koja zabranjuje modifikaciju formula.
  - 5 RKJN treba da se uključi u pažljiviji nadzor objavljenih obaveštenja i tamo gde su identifikovani preferencijalni kriterijumi (bilo da su precenjena ili potcenjena) da preduzmu kaznene mere protiv Ugovornih autoriteta.
  - 6 Opštine treba da poboljšaju nivo predviđanja, kako u pogledu zahteva, tako i finansijskog, kako bi izbegle prekomerno ili nedovoljno budžetiranje i sprečile ili ublažile potrebu za aneksima ugovora.





**USAID**  
NGA POPULLI AMERIKAN  
OD AMERIČKOG NARODA

DEMOKRATSKI  
INSTITUT  
KOSOVA

KDI je Nevladina organizacija (NVO) angažovana da podrži razvoj demokratije putem uključivanja građana u vođenju javnih politika i jačanje sektora civilnog društva za uticaj na transparentnost i odgovornost od strane javnih institucija.

Za više informacija o KDI-u molimo posetite [www.kdi-kosova.org](http://www.kdi-kosova.org)